

Tormay Cécile nem érthette meg a gyűjteményes kiadás megjelenését. De az a munka, amelyre még néhány hónappal ezelőtt annyi szeretettel készült, nem maradt gazdátlan. Iródeákja és életének hű osztályostársa, Ambrózy-Migazzi Lajosné grófné a megértés, az együttérzés és a kegyelet erejével oldotta meg a sajtó alá rendezés felelősségével és gyönyörűséggel teljes feladatát. Amint az Ősi Küldött utolsó fejezeteinek «vázlatát» emlékei és jegyzetei alapján kidolgozta, a kongenialitás ritka adományát árulja el. Nagyon sokkal tartozik neki a magyar olvasóközönség. Szervező és rendező erejét, ízlését és tapintatát dicséri a tizenkét kötet anyagának szerves és művészi tagolódása, páratlan munkabírását a megjelenés pusztá ténye is. Híven állt mellette a nagy mű gyászoló múzsája, Tormay Gézané, az ihletet termő nádudvari hangulat és a szív művésznének oly szükséges hű szeretet kútforrása, a «lectrix fidelissima». Helye ott van az irodalomtörténetben a Mlle Gournay-k sorában.

A Genius-kiadvállalat komoly ízléssel állt a hálás feladat szolgálatába. Talán csak a belső címlap keretének ötlettelenségét lehetne kifogásolni.

S most menjünk vissza utolsó szavakért ahhoz, akinek ezt a minden magyar karácsonyfája alá kívánczó ajándékot köszönhetjük. S fűzzük tovább azokat a sorokat, amelyekkel mint kölcsönzött szárnyakkal fel próbáltunk emelkedni az Ő emlékéhez. A Legendarium élén a fordító úgy érzi, *«hogy talán mégis örölt egy maroknyit annak a búzájából, akinél ők Hárman — István, Imre és Gellért — örök szálláson vannak odafenn . . .»*

Most már ő is odaköltözött negyediknek, ahol a magyarok búzáját örlik és angyalok énekelik hozzá a magyarok szimfóniáját. Tormay Cecilia örökköve idelenn tovább forog. Már elvesztette az ősi dolgok kezdetlegességét, lecsiszolódott róla minden földi hiányosság (mi sohasem is láttunk rajta sem repedést, sem karcoló élet) s a búza, amelyet öröl, a legtisztább élet. Isten magyar szolgálója elköltözött mellőle, de láthatatlan keze tovább forgatja a tündöklőre csiszolt követ, láthatatlan ajkai tovább formálják a magyar szót és azt a különös dallamot, amely a mi sorsunk mélységeiből zeng föl. Karácsony estéjén hálatelt szívvel álljuk körül a zengő követ, amely kenyeret és dalt oszt nekünk.

TÉLI NAGYERDŐ.

*Ez most egész más táj. Vagy láttad itt
valaha ezt a gyöngyszürke eget?
Selymén a hold fényűre rést szakít,
s idegenül ismerős peremeteg
szítál a résén, gyöngyeső szítál.
Az elferdült fenyők ritkás setét
körvonalával ez az esti kép
kínai műredek: megéledt régi táj.*

*Ősrégi táj. Ne kérdezd, hogy lehet.
Bennünk aludt évezredek során,
s most tudatunk mélyéből föllebeg,
előmerül az elsüllyedt Turán:
a fenséges ázsiai mező,
az ünnepélyes napkeleti csend.
Gyöngyszürke égbolton hallgatva leng
magas sudarán pár ritkás fenyő.*

Juhász Géza.